

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

بیمارستان شهدای سلامت نی ریز

گزیدگی ها در کودکان

تهیه کننده: شهناز بنان

(کارشناس پرستاری)

تاریخ تهیه: بهار 1401

تاریخ بازنگری بعدی: بهار 1404

تایید کننده: خانم دکتر زهرا سعادت متخصص اطفال

منبع: برونر و سوارث 2014

کتاب طب کودکان نلسون

گزیدگی در کودکان

کودکان غالباً دچار گزش حشرات مختلف مانند پشه و زنبور می شوند. معمولاً گزش حشرات فقط باعث خارش یا دردموضعی می شود. اما بعضی از کودکان خصوصاً کودکان مبتلا به حساسیت (الرژی) ممکن است واکنشی شدید و شاید کشنده نشان دهند. نیش مار و عنکبوتو عروس دریایی نیز می تواند کشنده باشد.

علائم گزش حشرات

اغلب به صورت برآمدگی کوچک و قرمز رنگ با خارش موضعی و در برخی از موارد برآمدگی نرم قرمز رنگ یا برآمدگی سفت ممکن است دیده شود. علائم نیش حشرات ممکن است از چند ساعت تا چندین روز دوام یابد. علائم گزش معمولاً ظرف 48 ساعت رفع می شود. بعضی از کودکان نسبت به زهر حشرات حساسیت دارند و دچار کهیر یا شوک آنافیلاکتیک یا هردو می شوند. شوک آنافیلاکتیک یک واکنش حساسیتی گسترده و شدید است.

کمک های اولیه در گزش حشرات

اگر نیش زنبور در پوست مانده باشد باید آن را به کمک یک موچین خارج کنید. شستشوی محل گزش با آب و صابون مفید می باشد. استفاده از کمپرس سرد روی ناحیه ی مربوطه ممکن است به کاهش درد و تورم کمک کند.

اگر کودک دچار هریک از علائم شوک آنافیلاکتیک شود باید فوراً امبولانس خبر کنید یا کودک خود را به نزدیک ترین مرکز فوریت های پزشکی ببرید. علائم شوک آنافیلاکتیک عبارتند از: تورم صورت یا دهان و صدا دار بودن یا مشکل بودن تنفس و اشکال در بلع یا خواب الودگی غیر عادی

مارگزیدگی

کودکان بیشتر در معرض خطر مرگ و یا آسیب های جدی ناشی از مارگزیدگی هستند. زیرا بدن آنها کوچک است و زهر مار به سرعت وارد جریان خون شده و به سراسر بدن کودک منتقل می شود. اگر بلافاصله بعد از مارگزیدگی فرد تحت مراقبتهای ویژه قرار گیرد احتمال بروز آسیب های جدی به حداقل می رسد. علائم مارگزیدگی شامل سرگیجه و تعریق بیش از حد و غش کردن و تب و تشنگی و از دست دادن هماهنگی عضلانی و تهوع و استفراغ و بی حسی و سوزن سوزن شدن و مرگ بافت و درد شدید و تغییر رنگ پوست و ورم در محل گزش و ضعف. احتمال تغییر رنگ ادرار (وجود خون در ادرار) وجود دارد که نشاندهنده پیش آگهی بد می باشد.

کمک های اولیه در مارگزیدگی

مهم این است که خونسردی خود را حفظ کنید. نگذارید کودک حرکت کند و اندام آسیب دیده را پایین تر از سطح قلب او نگه دارید تا جریان رسیدن سم به قلب آهسته شود. محل مورد گزش را با آب و صابون شست و شو دهید و می توانید از اتل برای کاهش حرکت اندام مورد گزش استفاده کنید. جهت جلوگیری از تورم منطقه گزیدگی انگشتر و النگو و ساعت و

هر نوع وسیله ای را که روی اندام آسیب دیده وجود دارد را خارج کنید . اگر پس از گزش ان منطقه متورم شدو تغییر رنگ داد احتمالا مار سمی بوده وباید مراقبت های خاصی را اعمال کرد. علایم حیاتی کودک (درجه حرارت و نبض و سرعت تنفس و فشار خون)بایر هر چند دقیقه یک بار چک شود.اگر علایم شوک وجود داشت مانند رنگ پریدگی شدید که ناشی از شوک است بلافاصله کودک را بخوابانید و پاهایش را بالاتر از سطح بدنش قراردهید و رویش را با پتو بپوشانید . حتما اورژانس را خبر کنید تا مراقبتهای خاص پزشکی و امدادی را اعمال کند.

موقع مارگزیدگی کارهای زیر را انجام دهید:

هرگز از کمپرس اب سرد و یا یخ برای کاهش ورم گزیدگی استفاده نکنید . هرگز سعی نکنید که نیش مار را بادهان خود بکمید و ان را خارج کنید . تا قبل از رسیدن تیم پزشکی و امدادی هیچگونه آرام بخش و یا دارویی را به فرد آسیب دیده ندهید . هرگز محل آسیب دیده را از سطح قلب فرد بالا نبرید.

عقرب گزیدگی

سم عقرب از نوع سم عصبی است و سبب انقباضات مداوم عضلانی می شود. اثرات سمی ناشی از گزش عقرب بیشتر در کودکان رخ می دهد. در کودکان ممکن است متعاقب درد در ناحیه گزش و بی قراری و حرکات غیر ارادی چشمها و ترشح بزاق بروز نماید. یکی از علایم شایع عقرب گزیدگی در کودکان افزایش دمای بدن می باشد.تنگی نفس و کم شدن اکسیژن در موارد حاد خصوصا در کودکان را باید دقیقا کنترل نمود. تهوع و

استفراغ و مشکل در بلع در کودکان واحساس سوزن سوزن شدن در ناحیه گزش نیز ممکن است بروز نماید.

کمک های اولیه در عقرب گزیدگی

به دلیل جذب سریع زهر حجم کم ان نیازی به تخلیه محل گزش وجود ندارد.کنترل مجاری هوایی و کنترل درد و اضطراب و اختلالات حرکتی کودک از جمله اقدامات کمکی می باشد.ضمنا پادزهر عقرب گزیدگی در درمانگاههای محلی موجود است که باید سریعا تزریق شود .تجویز آرام بخش هم می تواند به مصدومین کمک کند. علایم عصبی و

عضلات اسکلتی ممکن است زمان بیشتری به طول

انجامد.چنین علایمی یک ساعت پس از تزریق پادزهر بر

طرف می شود ولی ممکن است درد تا 24 ساعت ادامه داشته باشد.

تذکرات مهم در پیشگیری از گزیدگیها

به کودکان بیاموزید از نزدیک شدن و دنبال کردن گونه مار یا عقرب دوری و انها را سمی فرض کنند.حشرات داخل

ساختمانها و اتاق ها را با حشره کش هایی که به صورت اسپری وجود دارندبا مواد حشره کش از بین ببرید.نگهداری حیوانات خانگی باعث تجمع بیشتر حشرات می شود .باید توجه داشت

حشرات ممکن است روی پوست این حیوانات بنشینند و بعد بلند شده روی پوست بدن ما بنشینند و نیش بزنند بنابراین لازم است نگهداری حیوانات اهلی توام با رعایت بهداشت حیوان باشد.اگر در محل زندگی درختان زیادی وجود داردبایدبرای پنجرههای خانه از توری استفاده شود و در پارک ها از اویختن لباس ها روی درخت خودداری شود.در مناطقی که حشرات زیاد وجود دارد بهتر است روی پوست بدن مخصوصا بدن کودک داروهایی مالید که حشرات را از کودک دور کند.به هیچ وجه کندوی زنبور عسل را دستکاری و زنبورها را تحریک نکنید.موقع پیاده روی در مناطق جنگلی و بیابانی خود و کودکانتان از شلوارهای بلند و چکمه استفاده کنید تا امکان هرگونه گزیده شدن را کاهش دهید .در محیط های باز پیراهن استین بلند و شلوار بلند به تن کودکانتان کنید.

وب سایت : neyitshp.sums.ac.ir
شماره تماس : 0۲۶۲-۱۱۰۴
پورتال : 0۲۶۲-۱۱۶

با استفاده از نرم افزار بارکد خوان از طریق تلفن همراه می توانید فایل متنی پمفلت را دانلود نمایید.

